

חלב בת פקועה אסורה דלא הותר בשחיטת אמה אלא המאכלים ולא המשקים, אלו תו"ד.

★ ★

וכתב הגאון ר' אליהו ראם זצ"ל בספר הזכרון אדרת אליהו (ע' ל"ד): ולדעתי הדברים תמוהים, דעד כאן לא קאמר הר"ן אלא בדם שאיסורו איסור עצמי, ולא באנו להתירו אלא משום דכל בבהמה תאכלו, בהא קאמרינן דאין משקים בכלל ההיתר, אבל חלב, למ"ד דאינו נדון כדם, הא אין בו שום איסור עצמי אלא מטעם יוצא מן החי הוא דאתינן עליה לאסור, וכמו שכתב החתם סופר בעצמו (יו"ד תשובה צ"ג) דגם להס"ד בגמרא בכורות לאסור חלב, לא הוי איסור לא משום אבר מן החי ולא משום בשר מן החי רק משום צירן ורוטבן יעו"ש, וא"כ כאן בבן פקועה שמותרת הבהמה באכילה בחייה, והחלב שיוצא ממנה הוא יוצא מן הטהור, לא דמיא כלל לחלב וגיד ודם שאיסורם מחמת עצמם, וא"כ גם החלב מותר.

★ ★

בגמ': וחלב דבהמה טהורה מנאן דשרי וכו', ואי בעית אימא מהכא (ישעיה נ"ה א') לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב.

הקשה כ"ק אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע, דאיתא ביו"ד (סי' ס"א) פסקו של הרמ"א: "בהמה שנתפטמה בדברים אסורים, מותרת (מרדכי דיבמות פ' אלמנה לכ"ג), אבל אם לא נתפטמה כל ימיה רק בדברים אסורים, אסורה (תוס' תמורה ל"א ע"א).

לפי זה קשה, אמאי לא דייק הש"ס דחלב שרי, מעגל בן ח' ימים, דמבואר בתורה (ויקרא כ"ב כ"ז): "והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן", ושרי לקרבן והוי ממשקה ישראל, והא כל שבעת ימים יונק חלב וכל גידולו וחיותו מזה, ואם חלב היה אסור, א"כ הוי כנתפטם כל ימיו באיסור.

זאת ועוד, ממה שאסרה תורה בפירוש להקריב בהמה לפני ח' ימים, והרי קודם ח' הימים נתפטמה רק מחלב, ואם חלב אסור, אם כן מה הוצרכה התורה לאסור, הרי בין כה הבהמה אסורה, כי נתפטמה כל ימיה רק בדברים אסורים.

★ ★

ויש שתירצו שמש"כ רש"י נראו כמין אוכלין הכוונה ששרפו האוכל כמו פיהם, ולפ"ז מ"ש שעברו על איסור בשר בחלב, היינו איסור "בישול" בשר בחלב.

★ ★

בגמ': אידימא מדאסר רחמנא בשר בחלב וכו'.

בנודע ביהודה (מהדו"ת יו"ד סי' ל"ה) הקשה לשיטת רש"י דם שבשלו אינו אלא מדרבנן, א"כ היכי רוצה הגמ' ללמד מבשר בחלב, הא דרך בישול אסרה תורה, וא"כ איסור דם הותר, ושפיר צריך קרא לבשר בחלב.

וכתב הגאון ר' אברהם לופטביר זצ"ל בחי' שבסו"ס זרע אברהם: ונראה דמאז הקשתי דהא אין איסור חל על איסור, ואם נימא דחלב לחוד אסור היכי חל איסור בשר בחלב. וצריך לומר דהוי מוסיף משום הנאה. וא"כ שפיר קאמר דלמא להנאה, דאי לאו הכי לא ה' חל, אף דע"י הבישול פקע איסור דם ואמרינן (ביבמות דף לב.) אחות אשה מתלי תלוי וקאי וכי פקע איסור הא' חל השני מ"מ בבשר וחלב אינו כן, דאם לא חל בשעת בישול אינו חל עוד, דדרך בישול אסרה תורה, ועיין כו"פ (סי' פ"ז) שכתב כעין זה עיי"ש.

★ ★

בגמ': אידימא מדאסר רחמנא בשר בחלב וכו'.

בשו"ת חתם סופר (יו"ד תשובה י"ד) הביא דעת השער המלך (הלכות איסורי מזבח פרק ג' הלכה י"א) דמותר לבשל בשר בחלב בן פקועה דהו"ל חלב שחיטה, והוכחתו מהגמ' כאן דבעינן למילף היתר לחלב טהורה מדאסר בשר בחלב, ואי נימא דגם בבן פקועה אסור בשר בחלב, א"כ בעינן קרא להכי דהא בחלב בן פקועה ליכא משום דבר היוצא מן החי.

והחתם סופר דחה ראיתו, חדא דאה"נ דהוה מצי למידחי הכי אלא משום דלמ"ד דם נעקר ונעשה חלב, איכא בחלב משום דם, ודם שליל הרי אסור. ועוד לפמש"כ הר"ן (פרק הבהמה מקשה) דמש"ה חלבו וגידו (של בן פקועה) מותרים ודמו אסור, משום דכתיב כל בבהמה תאכלו ולא משקה דהיינו דם ע"ש, וא"כ מכל שכן חלב דהוה משקה טפי מדם, ואי ס"ד דחלב של כל בהמה אסורה, גם